

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції

МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ

12-14 грудня 2024 року

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*присвяченої Всесвітньому дню науки
(12-14 грудня 2024 року)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 0/9(082)
М 754

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 2 від 24 лютого 2025 року)*

М 754 Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (12-14 грудня 2024 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 346 с.

ISBN 978-966-423-938-4

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень із широкого спектру напрямів: суспільні науки, гуманітарні науки, технічні науки, природничі та математичні науки, економічні науки.

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку»* (12-14 грудня 2024 року). Конференція була організована та проведена Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Радою молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

ISBN 978-966-423-938-4

УДК 796.54:378.147.091.33-027.22](075.8)

**За достовірність результатів дослідження відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2025

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

Білокурський Руслан Романович – доктор економічних наук, професор, ректор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна – голова наукового комітету.

Вовчук Дмитро – кандидат технічних наук, науковий співробітник, Тель-Авівський університет, м. Тель-Авів, Ізраїль.

Пархоменко Григорій – кандидат технічних наук, університет Назарбаєва, м. Нур-Султан, Казахстан.

Герман Овідій – доктор філософії, університет імені Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія.

Луцик Ярослав – доктор філософії, Лодзький Університет, м. Лодзь, Польща.

Доскалюк Наталія – кандидатка хімічних наук, постдок, Інститут колоїдів та інтерфейсів Макса Планка, м. Берлін, Німеччина.

Серденчук Надія Лаура – докторка філософії, професор університет Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія.

Амбрози Маріан Маріанович – кандидат наук, доцент, Університет міжнародного бізнесу ISM, м. Прешов, Словачія.

Зеба-Колодзей Беата – габілітований доктор, професор Вищої школи імені проф. Станіслава Тарновського в Тарнобжегу, Польща.

Мордовін Максим – асистент професора, Університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина.

Бродецький Олександр Євгенович – доктор філософських наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Федірчик Тетяна Дмитрівна – докторка педагогічних наук, професорка, проректорка з науково-педагогічної роботи та освітньої діяльності, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Романюк Світлана Захарівна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки та методики початкової освіти, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Фочук Петро Михайлович – доктор хімічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Федоряк Марія Михайлівна – докторка біологічних наук, професорка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Костащук Іван Іванович – доктор географічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мельник Галина Василівна – кандидатка економічних наук, доцентка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Дзик Роман Анатолійович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Осадчук Ярослав Олександрович – кандидат технічних наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Змисний Михайло Михайлович – кандидат технічних наук, старший викладач, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна.

Еліяшів Олег Миронович – кандидат технічних наук, доцент, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна.

Маслюченко Олександр Володимирович – доктор фізико-математичних наук, професор, Сілезький університет, м. Катовіце, Польща.

Марченко Михайло Маркович – доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, директор навчально-наукового інституту біології, хімії та біоресурсів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Копильчук Галина Петрівна – докторка біологічних наук, професорка, завідувачка кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Волков Роман Анатолійович – доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Чорней Ілля Ілліч – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, лісового та садово-паркового господарства, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Григорків Василь Степанович – доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри економіко-математичного моделювання, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Галушка Зоя Іванівна – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Халавка Юрій Богданович – доктор хімічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна – голова організаційного комітету.

Бешлей Ольга Василівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри англійської мови, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Гакман Анна Вікторівна – докторка наук з фізичного виховання і спорту, професорка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Горохолінська Ірина Володимирівна – докторка філософських наук, доцентка, заступниця голови Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Григорків Марія Василівна – докторка економічних наук, професорка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Дідух Віталія Віталіївна – докторка філософії (PhD), асистентка кафедри практичної психології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Жаворонок Артур Віталійович – кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Калініченко Віталій Андрійович – кандидат історичних наук, асистент кафедри всесвітньої історії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Костюк Уляна Іванівна – аспірантка кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Крайній Павло Іванович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права, Голова Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мікірін Іван Сергійович – аспірант кафедри оптики та видавничо-поліграфічної справи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Николайчук Іванна Михайлівна – кандидатка біологічних наук, асистентка кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Онипа Денис Павлович – кандидат фізико-математичних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Рошка Надія Михайлівна – докторка філософії (PhD) в галузі біології, завідувача лабораторії кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Сімахова Анастасія – докторка економічних наук, професорка кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки Національного авіаційного університету, перша заступниця Голови Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України

Тичініна Альона Романівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Толок Віктор Сергійович – асистент кафедри фізичної реабілітації, ерготерапії та домедичної допомоги, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Хобзей Микола Михайлович – аспірант кафедри радіотехніки та інформаційної безпеки, заступник голови Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Христан Назарій Михайлович – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України, Голова ради молодих вчених при Чернівецькій ОВА, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Юрійчук Анастасія Олександрівна – асистентка кафедри прикладної математики та інформаційних технологій, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Янчук Іванна Володимирівна – кандидатка фізико-математичних наук, асистентка кафедри будівництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Мудраков Віталій Вікторович – кандидат філософських наук, доцент, дослідник кластеру «Релігія і політика» Вестфальського університету Вільгельма в Мюнстері, м. Мюнстер, Німеччина.

Крайній Павло Іванович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права, Голова Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Віщак Юліанна Сергіївна – аспірантка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, фахівчиня комп'ютерно-видавничого відділу видавництва «Рута», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Ковальчук Наталя Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри фінансів і кредиту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Нікоряк Наталія Валеріанівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, докторантка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Сажина Алла Володимирівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Струк Іванна Михайлівна – кандидатка філологічних наук, асистентка кафедри сучасної української мови, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Салега Олександр Вікторович – аспірант кафедри оптики та видавничо-поліграфічної справи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Паранюк Дан Вікторович – кандидат філологічних наук, асистент кафедри англійської мови для гуманітарних факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

ЗМІСТ

Напрямок: Природничі та математичні науки

Костянтин Кузь

Математичне моделювання взаємодії забруднення і природи14

Володимир Нестеренко, Ігор Малик

Дослідження впливу методу оптимізації виключенням слів на моделі трансформерів класифікації текстів в ONNX форматі19

Денис Онина, Олександр Маслюченко

Про ω -нормальність метризованих просторів.....23

Іван Порохнавець, Ігор Шапочка

Описання неізоморфних груп деякого класу черніковських 3-груп26

Уляна Костюк, Яна Поп'юк

Пошкодження об'єктів нафтопереробної промисловості України внаслідок бойових дій29

Ангеліна Коцюбан, Сергій Кирилюк

Щільність забудови м. Хотин та її вплив на стан природного середовища міста32

Яна Поп'юк, Уляна Костюк, Ірина Мельничук, Анатолій Кушнір, Тарас Гуцул, Микола Хобзей

Моніторинг наслідків російсько-української війни за даними ДЗЗ.....36

Тетяна Чорней, Галина Ковбінська

Нестандартні уроки географії41

Шавранський Василь, Пастушенко Роксолана

Палеорельєф ложа долини річки Прут у районі «Чернівецьких воріт»44

Федір Гладких

Характеристика синтезу білка при експериментальному аутоімунному гепатиті на тлі введення кондиціонованого середовища мезехімальних стовбурових клітин.....47

Тетяна Грек, Юрій Тинкевич

Генетичний поліморфізм українських популяцій інвазійної рослини *Impatiens parviflora* DC.51

Федір Гладких

Аутозапальний синдром, індукований ад'ювантами: імунопатогенез та новітні терапевтичні стратегії.....53

Євген Шевченко, Микола Чиж, Тетяна Лядова, Федір Гладких

Децелюляризація скафолдів для судинної трансплантації: кріомедичні підходи та проблема імуногенності57

Олександр Цигикало, Костянтин Владиченко

Інтеграція досліджень з порівняльної морфології людини та ссавців у ксенотрансплантологію61

Ruslan Aminov

Wound healing effect of medicinal leech *Hirudo Verbana*.....63

Град Мар'яна, Роман Іван, Федоренко Віктор

Вплив симбіотичних актиноміцетів у формуванні стійкості рослин до біотичних та абіотичних стресорів.....65

Людмила Козуб

Ідентифікація та біоінформатичний аналіз генів малих білків теплового стресу (sHSP) в *Oryza sativa*.....67

Михайло Войтович, Єлізавета Стаднік, Богдан Гонжак, Олексій Шупік, Євгеній Рибальченко, Владислав Чемерис, Юлія Мархоцька, Галина Мороховець

Цифрова грамотність освітян: результати опитування та перспективи70

Юліана Йосипенко, Юрій Халавка

Температурна чутливість та оптичні властивості композитів на основі AgInS_2 76

Анна Сажина, Тетяна Амеліна Фізична терапія при ураженні м'язів плечового поясу	79
Олександр Карпенко Перспективи використання ціанофогів для боротьби з наслідками евтрофікації водойм.....	82
Андрій Семенюк Використання моделі Такаґи-Сугено в медичній статистиці	85
Анна Поправко Особливості використання ІКТ технології на уроках біології	88
Аліна Фрунза, Анастасія Бабінцева, Юлія Годованець, Христина Сташко Моніторинг мозкової діяльності у передчасно народжених дітей: виклики та досягнення в умовах війни	91
Райса Опалько, Юлія Федорович, Дар'я Мартинюк Еволюція хірургічного менеджменту рідинних скупчень при гострому панкреатиті	94
Діана Юзик До фауни Papilionoidea (Lepidoptera, Insecta) національного природного парку «Черемоський»	96

Напрямок: Економічні науки

Kateryna Khmelenko, Mihaela-Jasmine Cotiga, Georgiana Maria Vrinceanu Evolution of the Euro to Ukrainian Hryvnia exchange rate in the period from 2013 to 2023.....	102
Богдан Маханець Електронна комерція як інструмент сталого розвитку економіки: український контекст	108
Богдан Семенович Ключові показники оцінювання ефективності фінансової стабільності підприємства у контексті економіки добробуту	111
Марія Григорків Деякі особливості моделювання траєкторій динаміки соціо-еколого-економічних систем у контексті сталого розвитку	115
Мирослава Ілюк, Олена Вінничук Моделювання впливу економічних факторів на частку тіньової економіки	118
Назар Жук Проблема доступності житла для молоді в контексті сучасної соціоекономічної думки	122

Напрямок: Суспільні науки

Євгеній Баранюк Право на свободу віросповідання: міжнародний та національний стандарти	126
Ірина Галіяш Вплив міжнародних стандартів захисту персональних даних на адміністративно-правове регулювання в Україні: порівняльний аналіз із положеннями GDPR	129
Богдан Зетко, Владислав Бугай Впровадження цифрових трансформацій в адмініструванні: перспективи розвитку в Україні	134
Юрій Коваль Тлумачення принципу законності доктрини верховенства права Європейським судом з прав людини	137
Павло Крайній Публічні консультації в Україні: новели правового регулювання.....	141

Анастасія Лабик	
Поняття та зміст «Мови ненависті» в інтернеті у діяльності Ради Європи та Європейського суду з прав людини	145
Ніна Сметанюк	
Міжнародно-правове регулювання кіберпростору: сучасні виклики та перспективи розвитку.....	150
Олег Проскурняк	
Новели використання електронного суду в адміністративному судочинстві України.....	154
Alina Fesenko	
Peculiarities of the return of abducted children in the Russian-Ukrainian war: International legal aspect	158
Олександр Шарафін	
Шлях до примирення: історія становлення медіації.....	160
Анастасія Юрійчук	
Правові аспекти забезпечення вебдоступності: міжнародний досвід та українські реалії.....	164
Олександр Штефюк	
Особливості публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування Румунії.....	167
Костянтин Бондарєв	
Мотиваційні засади занять фізичною культурою і спортом населення України	171
Сергій Волос	
Впровадження громадянської компетентності у навчання фахівців соціономічної сфери у країнах ЄС.....	175
Анна Гакман	
Аналіз фізичного стану дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій.....	177
Петро Горюк	
Теоретичні засади фітнес технологій у тренувальному процесі юних панкратіоністів	181
Дмитро Гарбар	
Передумови розробки моделі формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки	185
Анна Іванів	
Роль соціальної роботи в адаптації внутрішньо переміщених осіб	189
Анастасія Ковальова	
Особливості формування основ стресостійкості у дітей дошкільного віку в умовах війни	192
Святослав Ткачик	
Спортивні ігри в оздоровчо-рекреаційних програмах для дітей 8-10 років, постраждалих внаслідок воєнних дій.....	197
Yana Prystupa, Iryna Petrenchuk	
Development of natural competence with the help of artificial intelligence through the prism of modern reforms	202
Віталія Дідух	
Розвиток лідерського потенціалу в здобувачів освіти крізь призму педагогіки партнерства.....	204
Юлія Соловей	
Інноваційні форми фізичної активності в роботі з дітьми дошкільного віку	207
Микола Байдюк	
Роль рухової активності в житті внутрішньо переміщених осіб похилого віку	210

Напрямок: Гуманітарні науки

Василь Баранець

Ключові аспекти впливу штучного інтелекту на хід дипломатичних переговорів215

Оксана Богуцька

Пережити смерть: Кенгірське повстання – початок розпаду системи концентраційних таборів218

Микола Глібішук

Чи підходять загальноприйняті хронологічні межі Першої світової війни для Центрально-Східної Європи? ...221

Андрій Карабардін

Розвиток української молодіжної науки в еміграції в 20-х роках XX століття
(за матеріалами журналу «Тризуб»)225

Тарас Ковалець

Німецькі війська на півдні України у 1918 – на початку 1919 рр.: війна, мир, допомога, окупація
(на прикладі 415-го піхотного полку Саксонської армії)228

Віталій Калініченко

Свинцеві медальйони та бляшки-накладки з Рідківецького археологічного комплексу VIII-XIII ст.233

Валерія Пилипець

Виклики для археології на сучасному етапі російсько-української війни: трагедія Херсонесу Таврійського238

Денис Позняков

Хотинська кампанія річпосполитсько-османської війни 1620-1621 років:
актуальні наукові проблеми дослідження241

Ярослав Ткачук

До питання про політику російської військової адміністрації
щодо єврейського населення Буковини на початку Першої світової війни246

Mykyta Mahomadov, Olha Bratanych

Learning English dialects through video games250

Юліанна Віщак

Деперсоналізація жінок у жанрі антиутопії: регламентація та відновлення суб'єктності255

Ольга Бешилей

Формування образу українських переселенців в сучасних англомовних онлайн виданнях258

Anna Vykliuk

Terms of proto-germanic Origin in Neuroscience262

Катерина Калинич, Марина Горбатюк

Антропологія травми у репортажі Войцехатохмана «Ти наче камінь їла»264

Анастасія Нікоряк, Наталія Нікоряк

Політично-релігійний дискурс роману «Покора» Мішеля Уельбека267

Альона Тичініна, Артем Гургіш

Розробка методів навчання, що сприяють розвиткові культурної компетенції
на уроках зарубіжної літератури у середній школі272

Наталія Чайковська, Світлана Наместюк

Емодзі як нова форма комунікації в літературі: аналіз роману Евлін Лейн «Emojis in real life»
в контексті цифрової епохи276

Марина Горбатюк

Елементи тревелогу в збірці есеїв «Міста і люди» Йозефа Рота279

Володимир Благий

Соціокультурні аспекти релігійного досвіду в контексті нейротеології281

Сергій Бусигін Соціально-психологічна актуалізація релігійності в умовах військової агресії росії.....	285
Святослав Васкул Соціальна місія християнських церков в умовах російської агресії проти України: релігійний вплив у контексті глобальних і гуманітарних викликів.....	288
Андрій Верстин Аналітичний огляд джерел католицької антропологічної думки доби Середньовіччя	292
Ірина Горохолінська В діалозі з іншим: богослов'я спільнотності Ю. Тішнера	296
Ірина Горохолінська Соціально значущі ініціативи релігійних спільнот на шляху мотивації учнівської молоді до рухової активності (на ґрунті контент аналізу).....	299
Юліян Єнакаке Десекуляризація як концептуальна модель державно-церковних відносин і суспільно-релігійних змін	302
Максим Лакуста Українська греко-католицька церква в контексті еклесіально-політичних стратегій сучасного католицького прозелітизму	306
Анатолій Марчук Роль капеланів у закладах охорони здоров'я України: психологічна та духовна підтримка пацієнтів	310
Михайло Ончуленко Два виміри теорії секуляризації Огюста Конта.....	313
Віталій Палагнюк Перевідкриття волонтаристського дискурсу: риси актуальності.....	316
Мирослава Петрашук Розуміння феноменології у біомедичній етиці: спектр інтерпретацій	319
Антон Попаденко Трагедія в мистецтві як каталізатор самоздійснення особистості	321
Василь Чорний Соціальний, психологічний і духовний потенціал служіння християнських церков України в умовах війни	326

Напрямок: Технічні науки

Валерія Гаука Система обліку заявок щодо внесення змін до ОПП/ОНП.....	330
Назар Назаров Розробка системи моніторингу та планування відновлення.....	333
Катерина Герич, Наталія Ватаманюк Ігрові симуляції, як ефективний метод навчання архітектурному проектуванню	335
Elina Plisetska Engineering solutions for satellite refueling within the framework of On-Orbit maintenance	338
Тарас Ручка Розробка та реалізація прототипу ігрової консолі	341
Євгенія Новак Оптимізація будівельних процесів в умовах сезонних змін: адаптивне планування та технології прогнозування	344

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПРИРОДНИЧІ ТА МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ В УКРАЇНІ: НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Павло Крайній

Кафедра публічного права

Чернівецький національний університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

E-mail: p.krayniy@chnu.edu.ua

АНОТАЦІЯ. Проаналізовано теоретичні та практичні аспекти феномену публічних консультацій як однієї із правових форм участі громадянського суспільства, його інституцій та приватних осіб у здійсненні управління державними справами. Встановлено, що право на участь в управлінні державними справами перебуває у процесі постійного та динамічного розвитку у зв'язку зі змінами які відбуваються як в українському суспільстві так й європеїзації вітчизняного адміністративного законодавства яким врегульовується можливість використання публічних консультацій. Визначено, що публічні консультації на сьогоднішній день передбачені на рівні окремого Закону України, а також інших нормативних актів. Запропоновано внести зміни до Закону України «Про публічні консультації» які стосуються розширення предмету його регулювання, конкретизувати положення яке стосується співвідношення цього закону з іншими нормативними актами якими регулюється процедура публічних консультацій для уникнення колізій.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інституції громадянського суспільства; неурядові громадські організації; публічні консультації

I. Вступ

Розвиток публічно-правових відносин в Україні відбувається під впливом різних факторів. Їх роль та значення складно переоцінити, проте одними із ключових тригерів які дали початок змінам у налагодженні взаємодії між органами публічної влади та інституціями громадянського суспільства, безперечно, є процес європеїзації вітчизняного законодавства. Прагнення нашої держави стати повноцінним учасником Європейського Союзу вимагало прийняття відповідних політичних та юридичних рішень. Проте ключовим фактором який вплинув на формування та введення нових форм участі індивідів у здійсненні управління державними справами, налагодженні публічно-приватного партнерства було та залишається українське суспільство. Складно переоцінити його значення у змінах які відбулись із вітчизняною системою законодавства. Подекуди саме ініціатива таких інституцій була вирішальною для проведення реформ та прийняття окремих нормативних актів. Така активна участь обумовила пошук нових правових форм які б надавали українському громадянському суспільству не лише формальну але й реальну можливість долучатись до процесів прийняття важливих рішень органами публічної влади. Поряд з існуючими формами участі у здійсненні управління державними справами (вибори, референдуми тощо) з'являються й інші можливості для можливості впливу на рішення які прийматимуться органом влади чи місцевого самоврядування приватними особами, інституціями громадянського суспільства: діяльність консультативно-дорадчих органів, громадська експертиза, громадські ініціативи, публічне обговорення тощо. Новелою вітчизняного законодавства стало прийняття Закону України «Про публічні консультації» яким проваджується проведення такої форми участі з метою «... упорядкування залучення заінтересованих сторін до участі у прийнятті рішень шляхом проведення публічних консультацій на всіх етапах постановки проблеми, розроблення, формування та реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення у відповідних сферах суспільного життя» [1]. Саме положення вказаного нормативного акту є предметом нашого дослідження.

II. Основна частина (Організаційно-правові основи проведення публічних консультацій)

Реалізація конституційного права на участь в управлінні державними справами визначається не лише традиційними формами участі у виборах чи референдумах або ж через реалізацію свого права на здійснення публічної служби. Сучасна європейська та національна нормативна рамка вводить у практичну площину інші способи впливу інституцій громадянського суспільства чи приватних осіб брати участь як у обговоренні конкретної ситуації так й оформлення її вирішення якщо для цього необхідно прийняти рішення нормативного характеру.

Активне залучення інституцій громадянського суспільства до ефективного діалогу з державою в особі її органів (як на рівні виконавчої влади так й на рівні органів місцевого самоврядування) надає змогу генерувати ефективні рішення. У цьому випадку мова йде про реалізацію права приватної особи на залучення до процесів прийняття рішення з конкретного питання. З іншого боку органи публічної влади зобов'язані реалізувати свою діяльність на основі принципів гласності, відкритості та прозорості що передбачено низкою міжнародних та європейських документів.

Так, ст. 25 Міжнародного пакту про політичні та громадянські права «Кожний громадянин повинен мати без будь-якої дискримінації... і без необґрунтованих обмежень право і можливість брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників» [2]. Орхуська Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля у ст. 1 вказує що «кожна зі Сторін гарантує права на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, відповідно до положень цієї Конвенції» [3]. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р. у своїй преамбулі ствердно вказує на те що «право громадян на участь в управлінні державними справами є одним з демократичних принципів, які поділяються всіма державами - членами Ради Європи»[4].

Слід виділити й більш спеціалізовані міжнародні документи якими деталізуються механізми залучення громадськості. До таких можемо віднести Керівні принципи щодо громадської участі в процесі прийняття політичних рішень яка розмежовує поняття «політична участь» та «лобіювання». Громадська участь визначається як «... залучення окремих громадян, неурядових громадських організацій і громадянського суспільства в цілому у процес прийняття рішень органами публічної влади. Громадська участь у прийнятті політичних рішень відрізняється від політичної діяльності в розумінні співпраці з політичними партіями, а від лобіювання – відношенням до ділових інтересів» [5]. Водночас, Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень 2009 року визначає особливості для можливості використання неурядовими громадськими організаціями конкретних інструментів для налагодження ефективної взаємодії на із органами публічної влади [6].

Опублікований нещодавно Закон України «Про публічні консультації» [1] вперше на нормативному рівні закріпив поняття «публічна консультація», визначив перелік принципів на основі яких вони проводитимуться, перелік суб'єктів які наділені правом участі у їх організації та проведенні, унормував процедурні аспекти проведення публічних консультацій, зобов'язав органи публічної влади звітувати про результати проведення консультацій та проводити моніторинг результатів такої діяльності. Як бачимо організаційно-правова основа проведення публічних консультацій дає привід вести мову про створення окремої правової форми залучення громадськості не лише щодо сприяння виконання органом влади своїх повноважень, але й можливість приймати участь у прийнятті рішень такими органами які набуватимуть зовнішнього вираження у формі того чи іншого нормативного акту. Проте детальний аналіз

окремих статей Закону вказує на наявність положень які можуть вплинути на ефективність його практичного застосування.

Так, відповідно до ст. 2 Закону предметом його регулювання є визначення «правил проведення публічних консультацій суб'єктами... з питань розроблення, формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, вирішення питань місцевого значення шляхом підготовки проєктів програмних документів, нормативно-правових актів для узгодження публічних та приватних інтересів» [2]. Водночас тут передбачається наявність лише суб'єктів з якими можуть проводитись такі консультації що не є коректно, адже такий правовий механізм, як нами згадувалось вище, допомагає індивіду чи інституціям громадянського суспільства долучатись до їх проведення. Тому доцільно було б вказати й на участь заінтересованих осіб перелік яких передбачений у п. 1. ч. 1 ст. 1 цього Закону.

Суспільні відносини які утворюють предмет правового регулювання Закону відповідно до ст. 2 є «правила проведення публічних консультацій суб'єктами ... з питань розроблення, формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, вирішення питань місцевого значення шляхом підготовки проєктів програмних документів, нормативно-правових актів для узгодження публічних та приватних інтересів» [2]. На нашу думку необхідно розширити та деталізувати перелік таких суб'єктів та розширити його включивши до нього фізичних, юридичних осіб, а також – інші інституції громадянського суспільства які бажатимуть реалізувати право на участі в управлінні державними справами.

Наявність сьогодні окремої підсистеми законодавчих актів якими визначаються організаційні та правові основи для функціонування інституту публічних консультацій може створити ситуацію коли виникатиме конкуренція між їх різними нормами що містяться у різних документах.

Прикладом може слугувати Закон України «Про містобудівну діяльність» норми якого врегульовують проведення громадського обговорення проєктів містобудівної документації на місцевому рівні та проєктів програм комплексного відновлення. Визначено чіткі процедурні строки для їх проведення: «не пізніше як за 30 днів з дня оприлюднення проєкту містобудівної документації на місцевому рівні» [7]. Але у Законі України «Про публічні консультації» надається можливість дискреції органу через продовження строку таких консультацій.

III. Висновки

Прийняття Закону України «Про публічні консультації» є ще одним позитивним кроком на шляху створення європейських стандартів забезпечення участі індивідів, інституцій громадянського суспільства у налагодженні ефективного діалогу з органами публічної влади під час прийняття конкретних рішень у відповідних справах. Проте, на нашу думку, недоліки які простежуються у окремих формулюваннях нормативного акту (наприклад, звуження предмету правового регулювання), відсутність норми про співвідношення з іншими нормативними актами якими врегульовується проведення публічних консультацій чи ідентичних по їх призначенню правових форм може призвести до ситуацій або незастосування таких норм або ж позасудового чи судового оскарження. З огляду на це варто внести відповідні зміни та гармонізувати національне законодавство яким вже врегульовані організаційні та процедурні аспекти проведення публічних консультацій із вимогами Закону України «Про публічні консультації».

IV. Список використаних джерел

- [1] Про публічні консультації, Закон України № 3841-IX. (2024). (Україна). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20#Text>
- [2] Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй. (1966). (Україна) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

- [3] Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй. (1998) (Україна) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
- [4] Європейська хартія місцевого самоврядування : Хартія Ради Європи (1985) (Україна). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
- [5] Керівні принципи щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень, прийняті Комітетом Міністрів Ради Європи СМ (2017) URL: <https://rm.coe.int/guidelines-on-civil-participation-in-political-decision-making/168076e135>
- [6] Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень. URL: <http://www.coe.int/en/web/ingo/civil-participation>
- [7] Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України № 3038-VI (2011) (Україна). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

PUBLIC CONSULTATIONS IN UKRAINE: NOVELTIES OF LEGAL REGULATION

Pavlo Krainii

ABSTRACT. The author analyzes legislative aspects of the phenomenon of public consultations as one of the legal forms of participation of civil society, its institutions and individuals in the management of public affairs. It is established that the right to participate in public affairs management is in the process of constant and dynamic development due to changes taking place both in Ukrainian society and in the Europeanization of domestic administrative legislation which regulates the possibility of using public consultations. The author determines that public consultations are currently provided for at the level of a separate Law of Ukraine and other regulations. The author proposes to amend the Law of Ukraine «On Public Consultations» to expand the subject matter of its regulation, and to specify the provisions relating to the relationship of this law with other regulations governing the procedure of public consultations in order to avoid conflicts.

KEYWORDS: private individual; civil society institutions; non-governmental public organizations; public consultations